

ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมในจิตรกรรมร่วมสมัยลาว
ภายใต้บริบทยุคจินตนาการใหม่
The research of the Reflection on Society and Culture
in Lao Contemporary Painting under the Context
of New Economic Mechanism Period

บุรินทร์ เป่งดีสกุล^{*}
Burin Peangdeesakul

บทคัดย่อ

บทความเรื่องภาพสะท้อนสังคมวัฒนธรรมในจิตรกรรมร่วมสมัยลาวภายใต้บริบทยุคจินตนาการใหม่เป็นบทความที่มุ่งศึกษาผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยลาวที่สะท้อนภาพสังคมและวัฒนธรรม ภายใต้บริบทจินตนาการใหม่ จากการศึกษาพบว่า จิตรกรรมร่วมสมัยลาวเป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งที่ศิลปินได้สะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราวในทางประวัติศาสตร์ทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของลาวในช่วงเวลาที่ลาวได้เปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาประเทศสู่ความเป็นสากล ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยลาวจึงได้ถ่ายทอดเรื่องราวทางสังคมให้เห็นประเด็นทางสังคม 4 ประเด็นสำคัญ คือ ประเด็นการปลูกจิตสำนึกทางการเมือง ประเด็นการชี้และเตือนให้เห็นปัญหาสังคม ประเด็นการต่อต้านสงคราม และประเด็นการเรียกร้องความสนใจแก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ด้านวัฒนธรรมจิตรกรรมร่วมสมัยลาวสะท้อนให้เห็นถึง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งได้รับการพัฒนามาจากมรดกทางวัฒนธรรมและจากการแลกเปลี่ยน การรับเอาอิทธิพลจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และกระแสวัฒนธรรมของโลก จนกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมลาว จนเกิดเป็นวัฒนธรรม 4 ประเภท คือ ชีวิตวัฒนธรรมหรือระบบวิถีชีวิต สติวัฒนธรรมหรือระบบสังคม ปัญญาวัฒนธรรมหรือระบบความคิด และศิลปวัฒนธรรมหรือระบบสุนทรียะ โดย

^{*} ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. สายวิชาติ ศนศิลป์ (จิตรกรรม) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

แสดงออกถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี อันเป็นวัฒนธรรมประจำชาติของลาว ซึ่งเกี่ยวพันอยู่กับบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ในแต่ละยุคสมัยของประชาชนลาว

คำสำคัญ: จิตรกรรมร่วมสมัยลาว, ภาพสะท้อน, สังคมและวัฒนธรรมลาว, ยุคจินตนาการใหม่

Abstract

The research of the Reflection on Society and Culture in Lao Contemporary Painting under the Context of New Economic Mechanism Period aimed to study the contemporary paintings in Laos that had a reflection on the society and culture under the context of the New Economic Mechanism policy. The studies revealed that Lao contemporary painting was used as a cultural tool to manifest the historical stories, both social and cultural, during the time when the country changed its regime to become universal. Thus, Lao contemporary painting imparted 4 significant social subjects, including awaking people's political consciousness, indicating and warning about social issues, anti-war, and demanding society's sympathy towards disabled people. Culturally Lao contemporary paintings reflected the way of life and tradition received from the development of cultural heritage, and its exchange and acceptance from the neighboring countries' culture, as well as the world cultural trend, until became their own Lao culture that consisted of 4 important cultural types, including cultural life or the way of life, conscious culture or social system, wisdom culture or thinking system, and art and culture or aesthetics system. Lao contemporary painting represented the national way of life and cultural tradition which are related to the contexts of politics, economy, society, culture and the livelihood of each period of time of Lao people.

Keywords: Lao contemporary painting, Reflection, Lao society and culture, New Economic Mechanism Period

บทนำ

หากจะกล่าวถึงผลงานด้านจิตรกรรมของลาวนั้นในอดีตส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นเพื่อ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะจิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์วิหาร คนลาวจึงนิยม สร้างวัดไว้ตามคุ้มต่างๆ โดยเชื่อว่างานจิตรกรรมฝาผนังเป็นสื่อสะท้อนในด้านความสวยงาม ความศักดิ์สิทธิ์ และเป็นเครื่องมือสื่อความหมายความเข้าใจในเรื่องราวของพระพุทธ ศาสนา โดยนิยมเขียนเรื่องราวพุทธประวัติ นิทานชาดกต่างๆ แต่เนื่องจากโบสถ์วิหารดั้งเดิม ได้ปรักหักพังเพราะภัยสงคราม ปราศจากการบูรณะปฏิสังขรณ์ ดังนั้นภาพจิตรกรรมรุ่นเก่า จึงไม่เหลือให้เห็นอยู่เลย (สงวน รอดบุญ, 2545) ที่ยังพอเหลืออยู่มีเพียงภาพจิตรกรรม ฝาผนังที่สร้างขึ้นในสมัยหลังคือที่จิตรกรรมฝาผนังภายในวัดสี่สะเกดในนครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งเขียนขึ้นในสมัยเจ้าอนุวงศ์ เป็นเรื่องราวทศชาติชาดก และจิตรกรรมฝาผนังโบสถ์ วัดอุบลมุง ในนครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งเขียนขึ้นใหม่ เมื่อ พ.ศ.2481 เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ วรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ (พระลักพระลาม) นอกจากนี้ยังพบจิตรกรรมฝาผนังในแขวง หลวงพระบาง โดยเฉพาะจิตรกรรมแบบภาพเขียนสีที่ได้รับอิทธิพลจากแบบอย่างศิลปะ ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยพบหลักฐานสำคัญอยู่สี่แห่งคือ จิตรกรรมฝาผนังวัดป่าแค วัดล่องควนวัดสีพุทธบาท และวัดปารวก ในระยะต่อมาจิตรกรรมฝาผนังภาพเขียนสีในหลวง พระบางนั้นเริ่มคลี่คลายออกไปจากงานจิตรกรรมแบบไทย ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง กลางถึงปลายพุทธศตวรรษที่ 25 โดยเห็นลักษณะความแตกต่างอย่างชัดเจนทั้งรูปแบบ และฝีมือช่าง โดยเฉพาะการนิยมเขียนจิตรกรรมไว้ภายนอกอาคาร ซึ่งเป็นการเขียนใน ลักษณะจิตรกรรมลาว เช่นที่วัดปากอู วัดภูซาง วัดดอนโม เมืองเชียงเงิน วัดใหม่สุวรรณ ภูมาราม และระยะหลังซึ่งเป็นงานจิตรกรรมที่ทำขึ้นล่าสุดในช่วง 30 ปีนี้ เป็นการรับอิทธิพล คล้ายกับจิตรกรรมฝาผนังในไทย คือ เป็นการเขียนจิตรกรรมฝาผนังโดยลอกแบบจากภาพ พิมพ์ชุด ของ ส.ธรรมภักดี ซึ่งได้รับความนิยมมากในหลวงพระบาง ถือว่าเป็นอิทธิพลจาก ประเทศไทยรอบที่สองที่มาพร้อมกับความทันสมัย (ภาณุพงษ์ เลาหะสม, 2544) ผลงาน จิตรกรรมที่ปรากฏให้เห็นนั้น นับว่าเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทาง ด้านจิตรกรรมของลาว ก่อนที่วัฒนธรรมตะวันตกจะแพร่เข้ามามีอิทธิพลในช่วงเวลาที่ ลาวตกเป็นประเทศอาณานิคมของฝรั่งเศส อิทธิพลทางด้านศิลปะจากวัฒนธรรมตะวันตก ที่ไหลบ่าเข้ามายังประเทศลาวโดยผ่านกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านด้วยกัน เช่น เวียดนาม และไทย รวมทั้งศิลปินชาวฝรั่งเศสชื่อ Marc Leguey ที่เข้ามาสอนหนังสือในลาว จนเกิดรูปแบบของ

จิตรกรรมตามแบบร่วมสมัยเกิดขึ้นในลาว Bernard Gay (2550) ได้กล่าวไว้ว่าจิตรกรรมร่วมสมัยในลาวเริ่มจากที่มีการก่อตั้งโรงเรียนศิลปกรรมลาวแห่งแรกขึ้นในนครหลวงเวียงจันทน์ เมื่อ ปี พ.ศ. 2502 ซึ่งถือว่าเป็นโรงเรียนศิลปะแห่งแรกในลาวที่เปิดทำการสอนศิลปะ โดยมีการศึกษาศิลปกรรมตามแบบศิลปะตะวันตก และพัฒนางานการศึกษาทางด้านศิลปะให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศด้วยการเปิดโรงเรียนวิจิตรศิลป์ใน แขวงหลวงพระบาง แขวงสะหวันนะเขต และแขวงจำปาสัก ตามลำดับ

ภายหลังปี พ.ศ. 2529 เป็นช่วงเวลาที่สำคัญในลาวที่ได้มีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศครั้งใหญ่ ที่เรียกว่า “นโยบายจินตนาการใหม่” ซึ่งเป็นนโยบายของประเทศลาวที่มีการเปิดประเทศและเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจจากระบบสังคมนิยมสู่ระบบตลาด ซึ่งนับว่าเป็นก้าวอย่างที่สำคัญในการเชื่อมโยงลาวเข้ากับระบบโลก (อนินทร์ พุฒิชิต, 2547) มีการเปิดมุมมองความรู้และความสนใจใหม่ๆ จากที่เคยหยุดนิ่งเฉพาะในแง่มุมการเมืองและความมั่นคง มาสู่การให้ความสำคัญในการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมใหม่ (ทรงคุณ จันทจร, 2551) อันเป็นการขยายพรมแดนแห่งความรู้ในเรื่องของลาวให้กว้างขึ้น หลากหลายขึ้น มีการศึกษาเกี่ยวกับลาวในแง่มุมต่างๆ ที่เติบโตและขยายวงกว้างเพื่อการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปสู่ความเป็นสากล เรื่องของศิลปกรรมของลาวก็เป็นอีกด้านหนึ่งที่กำลังได้รับความสนใจ เนื่องจากศิลปะเป็นเสมือนสื่อที่สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งในส่วนบุคคลและสังคม เป็นสื่อที่สะท้อนถึงพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะในสังคมลาวซึ่งเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายครั้ง เพราะศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานเป็นสมาชิกคนหนึ่งที่อยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นและมีวัฒนธรรมร่วมกับสมาชิกในสังคม จิตรกรรมร่วมสมัยจึงน่าเป็นสื่อที่สะท้อนภาพสังคมและวัฒนธรรมของชนชาติลาว โดยเฉพาะในกระแสยุคของการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกปัจจุบัน จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประเทศลาวที่ผ่านมา การศึกษาวิจัยทางด้านศิลปะของลาวมีน้อยมาก ถ้าเปรียบเทียบกับการศึกษาวิจัยในสาขาอื่นๆ โดยเฉพาะการศึกษาเกี่ยวกับจิตรกรรมร่วมสมัยที่ยังขาดการศึกษาภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมของลาวที่ปรากฏในจิตรกรรมร่วมสมัย บทความนี้จึงมุ่งศึกษาผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยลาวที่สะท้อนภาพสังคมและวัฒนธรรม ภายใต้บริบทยุคจินตนาการใหม่

ขอบเขตการศึกษา

บทความนี้เป็นการศึกษาถึงภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมลาวในจิตรกรรมร่วมสมัย ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมยุคจินตนาการใหม่ โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสำรวจจากเอกสาร งานวิจัยที่มีการตีพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง การอ้างอิงผู้ให้สัมภาษณ์ จากผู้รู้ และศิลปินที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ส่วนการวิเคราะห์ และนำเสนอใช้วิธีการนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์พร้อมด้วยภาพประกอบ

บทความนี้จิตรกรรมร่วมสมัยลาว หมายถึง ผลงานจิตรกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยศิลปินในประเทศลาวในยุคสมัยปัจจุบัน (ปี พ.ศ.2529-ปัจจุบัน) เป็นผลงานจิตรกรรมที่สร้างสรรค์ตามพื้นฐานกระบวนการแบบและแนวคิดที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของลาวในปัจจุบัน

ผลการศึกษา

ในด้านจิตรกรรมร่วมสมัย อิทธิพลตามแบบอย่างศิลปะตะวันตกได้แพร่เข้ามาสู่ลาวโดยผ่านศิลปินลาวหลายท่านที่ได้ไปศึกษาต่างประเทศ เช่น เวียดนาม ฝรั่งเศส รัสเซีย อินเดีย จีน บัลแกเรีย กัมพูชา และไทย ผลของความหลากหลายทางด้านศิลปะจากสถาบันต่างๆทำให้รัฐบาล สปป.ลาว โดยกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม ได้มีการตั้งสมาคมวิจิตรศิลป์ลาวขึ้นในปี พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงของเหล่าศิลปินทั้งในภาครัฐและเอกชน ซึ่งกองทัพอากาศ (2554) ได้กล่าวว่า ช่วงเวลาดังกล่าวนี้อธิบายได้ว่าการจิตรกรรมร่วมสมัยได้ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจน ทำให้ศิลปินลาวเป็นที่รู้จักในแวดวงศิลปะกรรมไม่ว่าในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลให้วงการจิตรกรรมร่วมสมัยในลาวเริ่มมีการเปิดกว้างให้ศิลปินมีอิสระในด้านความคิดและการแสดงออกในรูปแบบใหม่ๆในการสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นภาพเรื่องราวที่สะท้อนภาพสังคมความเป็นอยู่ประชาชนลาวตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ภาพวิถีการดำเนินชีวิต ศาสนา วัฒนธรรมประเพณีของชนชาติลาว โดยรูปแบบส่วนใหญ่เน้นรูปแบบลักษณะเหมือนจริงตามธรรมชาติ ลักษณะกึ่งนามธรรมตามแบบอย่างศิลปะบาบิกนิยม (cubism) แบบประทับใจ (impressionism) แบบแสดงออกด้วยอารมณ์ที่รุนแรง (expressionism) เพื่อตอบสนองแนวคิดที่ศิลปินต้องการแสดงออก รวมไปถึงการผลักดันส่งเสริมงานทางด้านศิลปกรรม เช่น การพัฒนาโรงเรียนศิลปกรรมในนครหลวงเวียงจันทน์ที่มีการติดต่อและแลกเปลี่ยนกับบรรดามหาวิทยาลัยระดับ

อาเซียนและสากล ผลักดันให้บรรดาศิลปินเข้าร่วมแสดงผลงานศิลปะต่างๆ ทั้งในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ญี่ปุ่น และทวีปยุโรป จนส่งผลให้ศิลปินลาวหลายท่านเป็นที่รู้จักในวงการศิลปกรรม และก้าวทันต่อประเทศเพื่อนบ้านและสากล (Bernard Gay, 2550) การเคลื่อนไหวของวงการศิลปกรรมในลาวยังส่งผลต่อการพัฒนาระบบการศึกษา โดยเฉพาะในโรงเรียนศิลปกรรม โดยทางโรงเรียนได้พัฒนาในด้านหลักสูตรการเรียนการสอนให้ไปถึงระดับปริญญาตรี ในปี พ.ศ.2545 โรงเรียนศิลปกรรมจึงได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น สถาบันจิตรศิลป์แห่งชาติลาว เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนศิลปะทั่วประเทศได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (ไมสิง จันบุติ, 2553)

นอกจากนี้ทางภาครัฐยังมีส่วนช่วยในการสนับสนุนให้ศิลปินลาวได้มีโอกาสในการไปศึกษาต่อทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกในต่างประเทศ เพื่อกลับเข้ามาพัฒนาระบบการศึกษาทางด้านศิลปะของลาว และยังมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนและผลักดันให้ศิลปินลาวได้เข้าร่วมแสดงผลงานกับกลุ่มประเทศอาเซียนอย่างต่อเนื่อง จนศิลปินลาวเริ่มเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง เช่น คำสูก แก้วมิ่งเมือง มาย จันดาวง และกงพัด หลวงลาด เป็นต้น ศิลปินเหล่านี้ได้สร้างสรรค์ผลงานที่มีความก้าวหน้ามีความเหมือนจริงในแบบศิลปะตามหลักวิชา ไปสู่จิตรกรรมแนวใหม่กว่า เป็นการเขียนภาพแนวใหม่ที่ไม่ใช่ทั้งศิลปะพื้นเมืองที่ปรากฏในวัดหรือวัง ไม่ใช่ศิลปะลาวสมัยใหม่แบบเหมือนจริงตามหลักวิชา และไม่ใช่ศิลปะที่ถูกใช้ในการโฆษณาชวนเชื่อของรัฐบาล จิตรกรรมแนวใหม่นี้แสดงออกถึงความปึงเจกของศิลปินได้มากกว่าศิลปะที่เน้นความเหมือนจริง เป็นจิตรกรรมที่มีการเขียนภาพแบบก้าวหน้าเน้นอิสระ ความฉับไวในการเขียน มีการใช้สีสันทันทีสโตไอผสมผสานหลากหลายเฉดสีตามลักษณะภาพเขียนแนวอิมเพรสชันนิสม์ เป็นต้น

จากบริบทต่างๆ ที่เกิดขึ้น ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วงการจิตรกรรมร่วมสมัยได้มีการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะศิลปินกลุ่มหัวก้าวหน้าที่ถือว่าเป็นกลุ่มที่ต่อสู้และบุกเบิกวงการจิตรกรรมร่วมสมัยมาหลายยุคสมัย คือตั้งแต่ยุคอาณาจักรลาว ยุคสมัยสังคมนิยม จนก้าวเข้าสู่ยุคแห่งจินตนาการใหม่ในปัจจุบันและศิลปินกลุ่มนี้ยังคงเป็นแบบอย่างให้กับศิลปินรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ศิลปินลาวหลายท่านที่ได้ไปสร้างชื่อเสียงในต่างแดน ได้ทยอยเดินทางกลับสู่บ้านเกิดพร้อมกับรูปแบบการแสดงออกของจิตรกรรมร่วมสมัยที่มีรูปแบบที่ทันสมัยหรือทัดเทียมกับต่างประเทศ เช่น เทบ ถาวอนสุก ศิลปินซึ่งอพยพไปอยู่ในแคนาดาและได้ประกอบอาชีพศิลปินอย่างเต็มตัว และ

ประสบผลสำเร็จในชีวิตการเป็นศิลปินจนทำให้เป็นที่รู้จักในแวดวงศิลปะในระดับโลก เวียงไซ พุนสะนา ศิลปินที่เคยอพยพไปอยู่ในแคนาดา หลัง คำ ศิลปินที่เคยอพยพไปอยู่ในฝรั่งเศส เป็นต้น กลุ่มศิลปินดังกล่าวได้หวนกลับคืนมาพร้อมกับกระแสความตื่นตัวของรูปแบบสมัยใหม่ในงานจิตรกรรมที่เคยมีมาก่อน เช่นจิตรกรรมแนวสื่อผสม จิตรกรรมในลักษณะศิลปะการจัดวาง เป็นต้น ปรากฏการณ์นี้จึงแสดงให้เห็นว่าศิลปินพลัดถิ่นเหล่านี้ได้กลับเข้ามาพร้อมกับศิลปะสมัยใหม่ที่พร้อมจะเดินทางไปควบคู่กับความเป็นประเทศที่กำลังก้าวไปสู่โลกสมัยใหม่เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ สถาบันวิจิตรศิลป์แห่งชาติถือได้ว่าเป็นสถาบันที่คอยผลิตศิลปินทางด้านจิตรกรรมร่วมสมัยออกมาอย่างต่อเนื่อง นักศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วหลายต่อหลายคนที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะอย่างต่อเนื่องจนเป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงและเกิดการยอมรับในแวดวงศิลปะ

ศิลปินลาวรุ่นใหม่ที่กำลังเป็นที่รู้จักทั้งแวดวงภายในวงการศิลปะในลาวและต่างประเทศ อาทิเช่น อานูชา พมมะเมือง มิค สายลม สิวีโล สุวันนะสิง โมงคำ บัวละวัน หงสา โคดสุวัน อุ่นล้ำ สันติ สุธิยา พุมิวง เป็นต้น กลุ่มศิลปินหน้าใหม่เหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยแนวใหม่ในลาว ทั้งผลงานในลักษณะสื่อผสม ศิลปะการจัดวาง เป็นต้น ซึ่งศิลปินรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ได้มีสถานภาพที่คล้ายคลึงกับศิลปินในรุ่นก่อนๆ คือส่วนใหญ่ศิลปินเหล่านี้มีสถานภาพเป็นพนักงานของทางภาครัฐ เช่น อาจารย์ในสถาบันวิจิตรศิลป์ หรือเป็นทหารในกรมพิพิธภัณฑสถาน พิพิธภัณฑ์วิจิตรศิลป์ เป็นต้น มีส่วนน้อยที่เลือกประกอบอาชีพเป็นศิลปิน เช่น หงสา โคดสุวัน อานูชา พมมะเมือง และมารีสา ดาราสะหวัด แสดงให้เห็นว่า ศิลปินยังคงต้องอาศัยอาชีพทางด้านการงานที่มีความมั่นคงเป็นหลักโดยเฉพาะงานในส่วนของภาครัฐ เพราะด้วยสภาพทางเศรษฐกิจหรือตลาดการจำหน่ายผลงานศิลปะในลาวยังไม่กว้างขวางพอที่จะให้ศิลปินดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง

จิตรกรรมร่วมสมัยกับความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรม

จากการศึกษาผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยในปัจจุบัน ผลงานที่ปรากฏส่วนใหญ่มีเนื้อหาเรื่องราวที่นำเสนอถึงสังคมลาวที่มีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้งหลายหนจนเกิดความหลากหลายทางสังคมให้ศิลปินได้แสดงออก ซึ่งแตกต่างจากเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของลาวซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่มีความเข้มแข็งและยังคงรักษาไว้อย่างดี เรื่องราวเหล่านี้จึง

เป็นแรงบันดาลใจให้กับศิลปินได้เลือกที่จะถ่ายทอดเป็นผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยเพื่อที่สะท้อนสังคมและวัฒนธรรมของตนเอง

ในด้านสังคมช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาแห่งการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงนโยบายของประเทศตามแนวคิดจินตนาการใหม่ หรือนโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจ “ยุคจินตนาการใหม่” หรือ “กลไกเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Mechanism/ NEM) ในปี พ.ศ.2529 เกิดการ แลกเปลี่ยนวิชาการต่าง ๆ กับนานาชาติทำให้ได้รับอิทธิพลจากโลกภายนอก (เสรีนิยมประชาธิปไตย) มากยิ่งขึ้น มีการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วรวมถึงการแข่งขันทางธุรกิจเพื่อแย่งชิงตลาดทางเศรษฐกิจ การเติบโตทางการเมืองการปกครอง การศึกษา การสาธารณสุข และอื่นๆ การพัฒนาทางสังคมของลาวหลังนโยบายจินตนาการใหม่ได้นำพาประเทศไปสู่การพัฒนาเพื่อก้าวทันทัดเทียมกับอารยประเทศ สังคมลาวที่เกิดขึ้นจึงเป็นสังคมที่เห็นการเปลี่ยนแปลงในหลายๆบริบท ซึ่งศิลปินได้ถ่ายทอดความคิดความรู้สึกต่อสภาพสังคมลาวผ่านผลงานจิตรกรรมร่วมสมัย ซึ่งส่วนใหญ่พบว่าในด้านเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกเกี่ยวกับสังคมของลาวนั้น มีการแสดงออกด้านเนื้อหาให้เห็นสังคมลาวอยู่ 3 ยุคสมัย คือสังคมยุคราชอาณาจักรลาว สังคมยุคสังคมนิยม สังคมยุคจินตนาการใหม่หรือปัจจุบัน เพราะศิลปินส่วนมากได้รับรู้และผ่านประสบการณ์สังคมทั้ง 3 ยุคสมัย สังคมยุคราชอาณาจักรลาวเป็นสังคมที่ศิลปินรวมทั้งคนลาวทั้งประเทศได้รับความบอบช้ำจากสงครามที่เกิดขึ้นภายในประเทศ ในยุคสังคมนิยมเป็นสังคมที่ศิลปินหลายคนได้รับผลกระทบจากระบอบการปกครอง การพยายามเปลี่ยนแปลงสู่แนวคิดตามอุดมการณ์การทางเมืองและการปิดกั้นการแสดงออกของศิลปินได้ส่งผลต่อทั้งปัจจัยภายในและภายนอกในด้านการแสดงออกทางศิลปะหรือเป็นยุคของการหยุดนิ่งของวงการจิตรกรรมร่วมสมัยลาวเพื่อไปปรับใช้ศิลปะทางการเมืองและในสังคมยุคจินตนาการใหม่ศิลปินได้รับการสนับสนุนและการให้อิสระทางความคิดในการแสดงออกทางศิลปะจากรัฐบาลส่งผลให้เกิดการพัฒนาวงการจิตรกรรมร่วมสมัยลาวอีกครั้งหนึ่งหลังจากได้มีการเริ่มพัฒนามาตั้งแต่ยุคสังคมราชอาณาจักรลาวและถูกหยุดนิ่งไปในช่วงเวลา 10 ปีของสังคมยุคสังคมนิยม ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยที่ปรากฏในยุคปัจจุบัน ได้มีการถ่ายทอดเรื่องราวโดยมีการสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคมใน 4 ประเด็น คือ ประเด็นการปลูกจิตสำนึกทางการเมือง ประเด็นการชี้และเตือนให้เห็นปัญหาสังคม ประเด็นการต่อต้านสงคราม และประเด็นการเรียกร้องความเห็นใจแก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม

ในประเด็นการปลูกจิตสำนึกทางการเมือง ศิลปินต้องการสะท้อนผลของการปกครองที่ลักษณะของความเผด็จการ ประชาชนไม่มีอิสรเสรีภาพในด้านต่างๆ จนเกิดช่องว่างของชนชั้นการปกครองขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ผลงานของมิก สายลม ภาพชื่อ “Who is Coming” ขนาด 130 x 150 เซนติเมตร เทคนิค สีน้ำมันและหมึกดำบนผ้าใบ ศิลปินนำเสนอถึงสภาพสังคมของบ้านเมืองปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการถูกบังคับกดขี่ผู้ที่อยู่ใต้อำนาจจากอำนาจที่สูงกว่า ศิลปินใช้สัญลักษณ์ของการเชิดหุ่น จากมือข้างบนที่เปรียบเสมือนอำนาจภายนอกที่เราไม่รู้จักรากำลังเชิดคนที่มีลักษณะลีลาของการเคลื่อนไหวที่กำลังเชิดรูปร่างผู้คนที่อยู่ด้านล่างอีกทีหนึ่ง เหมือนกับอำนาจมืดที่ควรชักจูงหรือออกคำสั่งบังคับคนในระดับล่างหรือผู้ที่อยู่ใต้อำนาจและโยนไปสู่การบังคับในกลุ่มคนที่อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าไปเป็นลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในหลายๆ ที่ที่เต็มไปด้วยการกดขี่ข่มเหงของผู้มีอำนาจทางการเมืองหรือการปกครอง

ในประเด็นของการชี้และเตือนให้เห็นปัญหาสังคม ซึ่งปัจจุบันสังคมทุกวันนี้เป็นสังคมแห่งโลกวัตถุนิยม และการเหลื่อมล้ำของคนในสังคมจนเกิดการกดขี่ข่มเหงแบ่งแยกชนชั้นของคนในสังคมรวมไปถึงการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ จนส่งผลร้ายต่อมนุษยชาติเองที่ได้รับผลกระทบกระเทือนของมนุษย์ ยกตัวอย่างเช่น ผลงานของศิลปินกงพั๊ด หลวงลาด ภาพชื่อ “Builders And Destroyers” ขนาด 40 x 27 เซนติเมตร เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ ศิลปินนำเสนอภาพสะท้อนสังคมในปัจจุบันที่ส่วนใหญ่มุ่งตรงไปสู่การพัฒนาประเทศตามกระแสระบบทุนนิยมและให้ทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ต่างคนต่างสร้างความเจริญโดยเฉพาะทางด้านอุตสาหกรรม แต่ผลของการสร้างความเจริญเหล่านั้นกลับกลายเป็นผู้ทำลายในอีกมุมหนึ่ง ที่ต้องทำลายธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์จนจะหมดไปจากโลก และยิ่งส่งผลทำให้สภาวะของโลกเกิดร้อนขึ้นเรื่อยๆ ภาพชื่อ ผลงาน “งูกินหาง” ศิลปินต้องการสะท้อนให้เห็นถึงสังคมที่มีการคอร์รัปชันในปัจจุบัน โดยใช้สัญลักษณ์ของพญานาคที่เป็นตัวแทนของประชาชนลาวตามตำนานลาว กินหางตัวเองจนจุกคอตายเหมือนสังคนลาวที่เต็มไปด้วยการคอร์รัปชันเกิดการารัดเอาเปรียบคนที่อยู่ต่ำกว่าทำให้สังคมเกิดความเดือนร้อนดังไฟที่เผาผลาญบ้านเมือง ผลงานของศิลปิน โมงคำ บังละวัน ภาพชื่อ “human race 2008” ขนาด 151 x 151 เซนติเมตร เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ ศิลปินนำเสนอเรื่องราวชีวิตประจำวันของมนุษย์ในปัจจุบันโดยเฉพาะสังคมการค้าเงินชีวิตของคนลาว ที่ต่างคนต่างมีการดำเนินชีวิต ที่หลากหลายต่างเกิดการแข่งขันแก่งแย่งกันในสังคมเพื่อให้ชีวิตได้ดำเนินต่อ

ไปได้ ใน ภาพผลงานของอนุชา พมมะเมือง ชื่อผลงาน “วงจรชีวิต” ขนาด 100 x 150 เซนติเมตร เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ นำเสนอถึงวัฏจักรของวิถีชีวิตมนุษย์ ที่มีการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ล้วนเป็นสังขารธรรมที่ทุกคนต้องเผชิญ สุดท้ายมนุษย์ทุกคนก็ไม่เหลืออะไรนอกจาก ความเป็นว่างเปล่า ไร้ซึ่งชีวิตและวัตถุ

ประเด็นการต่อต้านสงคราม เป็นการสะท้อนถึงเหตุการณ์ ในช่วงปี ค.ศ. 1964-1972 ที่สหรัฐได้หันมาใช้ยุทธวิธีที่รุนแรงในการปราบปรามขบวนการคอมมิวนิสต์ลาว โดยเฉพาะการโจมตีทางอากาศในบริเวณที่ราบสูงเชียงขวางเพื่อทำลายเส้นทางโฮจิมินห์ ซึ่งส่ง ผลเสียหายอย่างมหาศาลสำหรับประเทศลาวทั้งชีวิตผู้คนและบ้านเรือน นอกจากนี้หลังจากสงครามสงบลงระเบิดที่ฝังอยู่ใต้ดินยังได้คร่าชีวิตของคนลาวตามมาภายหลังอีกเป็นจำนวนมากจึงเป็นเหมือนความทุกข์ทรมานของชาวลาวที่ได้รับผลของสงครามดังกล่าวที่เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ผลงานจิตรกรรมชื่อ “ตายอย่างช้าๆ 2” ของคมสะหวัด อภัยวง ศิลปินแสดงความหมายที่มึนยยะสื่อถึงการประชดประชันภาพความรุนแรงของภาวะ สงครามในช่วงเวลาที่ทหารสหรัฐได้ทิ้งระเบิดลงใส่พื้นที่ต่างๆในลาว ศิลปินนำรูปทรง จากเศษซากของระเบิดและอุปกรณ์ทหารประกอบกับรูปทรงธรรมชาติและสัตว์ นำมา จัดวางเพื่อให้เห็นผู้คนได้ตระหนักถึงผลของสงครามที่ก่อให้เกิดการทำลายทั้งธรรมชาติและ สิ่งมีชีวิต

ประเด็นการเรียกร้องความเห็นใจแก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เป็นการสะท้อน ให้เห็นถึงสังคมที่การพัฒนาไปอย่างรวดเร็วจนบางครั้งเป็นการดูถูกระชากรวม สัมพันธ์ทางสังคมให้ห่างออกไป ยกตัวอย่างเช่น ผลงานของศิลปิน สุลิยา พูมิ่ง ชื่อผลงาน “รอคอย” ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ศิลปินนำเสนอถึงสังคม ขนบทีในปัจจุบันที่สังคมเมืองเต็มไปด้วยความทันสมัยทำให้ผู้คนวัยหนุ่มสาวต่างหลั่งไหล เข้าไปทำงานในเมืองใหญ่ เหลือเพียงภาพของปู่ย่าตายายที่ได้แต่เพียงนั่งคอยลูกหลาน กลับมาบ้าน โดยสะท้อนผ่านภาพผู้ชายลาวสูงอายุที่สูบบุหรี่ท่ามกลางความมืดมน

ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยข้างต้นจึงเป็นสื่อสะท้อนภาพทางสังคมลาวที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลต่อความเป็นอยู่ความคิด และบริบทต่างๆที่ เกี่ยวข้องกับประชาชนลาว โดยเฉพาะสังคมลาวหลังจากได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสเป็นต้น มา การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองได้ส่งผลต่อการสะท้อนเนื้อหาเรื่องราวใน ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยในทุกยุคทุกสมัย แม้กระทั่งศิลปินในปัจจุบัน บริบทดังกล่าวจึง ได้ปรากฏให้เห็นในผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยลาว

ในด้านวัฒนธรรมลาวเห็นได้จากตัวอย่างผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยของศิลปินลาวที่ได้สร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนเรื่องราวทางด้านวัฒนธรรมลาว จากแนวคิดของสุนทรโวหาร (2549) ที่กล่าวว่าวัฒนธรรมของลาวเป็นวัฒนธรรมที่ละเอียดอ่อน เพราะว่าเป็นวัฒนธรรมที่มีการผสมผสานแบบผี พราหมณ์ พุทธ มานานแล้ว คือ เป็นวัฒนธรรมเก่าที่ผสมผสานกันระหว่างความเชื่อดั้งเดิมและวัฒนธรรมอินเดียที่เข้ามาภายหลัง เช่น ฮินดู และพุทธศาสนา เพราะที่ตั้งของลาวเป็นเส้นทางของกระแสวัฒนธรรมที่ประสานกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรม 4 ประเภท คือชีวิตวัฒนธรรม สติวัฒนธรรม ปัญญาวัฒนธรรมและ ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยที่ศิลปินลาวได้ถ่ายทอดเป็นเรื่องราวผ่านผลงานจิตรกรรม ซึ่งจากการศึกษาผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยลาวในปัจจุบันจึงพบว่าผลงานส่วนใหญ่ได้สะท้อนวัฒนธรรมทั้งสี่ด้านดังนี้

ด้านชีวิตวัฒนธรรม หรือวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของคนลาว เห็นได้จากผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยลาว เช่น ภาพผลงานชื่อ “ผู้หญิง” ของศิลปินกันหา สีขุนง เป็นการนำเสนอถึงผู้หญิงลาวกำลังอาบน้ำตามคลองหรือสระน้ำด้วยอิริยาบถต่างๆ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายกับธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นของผู้หญิงลาว ภาพผลงานชื่อ “ควาย” ของศิลปิน มิค สายลม นำเสนอภาพความประทับใจของวิถีชีวิตชาวนา Jungkay Doakad เพื่อเตรียมดินไว้สำหรับปลูกข้าวซึ่งเป็นภาพที่ได้เคยสัมผัสในวัยเด็กโดยนำเสนอผ่านสื่อวัสดุผสมและสีที่สะท้อนวิถีชีวิตในชนบท ภาพผลงานชื่อ “สาวอีก็อกำลังนั่ง” ของศิลปิน หงสา โคตสุวรรณ นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้หญิงชนเผ่าอีก็อก แสดงกิจกรรมชีวิตประจำวันของบรรดาชนเผ่า โดยใช้เส้นที่ทำให้เกิดความรู้สึกเคลื่อนไหว และสีสันทึบที่สะท้อนเรื่องราวความเป็นชีวิตอันอาศัยการกินอยู่ การแต่งกาย การดำเนินชีวิตตามธรรมชาติที่ไร้สิ่งอำนวยความสะดวก ภาพผลงานชื่อ “ควาย” นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชนเผ่ากลุ่มลาวสูง ลาวเทิง เป็นกิจกรรมชีวิตประจำวันของบรรดาชนเผ่าไม้ไผ่ผืนเรื่องเทคโนโลยี อยู่แบบธรรมชาติ ทำไร่ทำนา อันอาศัยการกินอยู่ การแต่งกาย การดำเนินชีวิตตามธรรมชาติที่ไร้สิ่งอำนวยความสะดวกมีกลิ่นอายของความเป็นเด็กในอดีตที่เคยสัมผัสมา โดยใช้เส้นที่ทำให้เกิดความรู้สึกเคลื่อนไหว และสีสันทึบที่สะท้อนเรื่องราวความเป็นชีวิต ภาพผลงานชื่อ “เรือนน้อยเสากากระเบิด” House on bomb Shells ของศิลปิน แสงจัน สุกกะเลิม เป็นการนำเสนอภาพวิถีชีวิตของคนในชนบทที่มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ซึ่งในความเรียบง่ายนั้นศิลปินต้องการประชดประชันสภาพสังคมลาว

ที่ผ่านสมรภูมิของสงคราม เมื่อสงครามสิ้นสุด ผลของสงครามเช่น กับระเบิด ซากของลูกระเบิดนั้นยังอยู่คู่กับชีวิตความเป็นอยู่ของคนลาว จนกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ภาพผลงานของสิวิไล สุวันนะสิงห์ ชื่อ “Culture Life 2009” นำเสนอวัฒนธรรมของชาวลาวเป็นวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวลาวประพุดติปฏิบัติกันมา จนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตของคนลาวที่พบเห็นอยู่ตลอดเวลาทั้งในอดีตและปัจจุบัน ภาพผลงานชื่อ “Country side 1” เป็นการสะท้อนวิถีชีวิตของคนชนบทที่มีวิถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายอยู่กินกับธรรมชาติ และเป็นความผูกพันที่ศิลปินเคยสัมผัสในวันเด็ก

ด้านสัณนิทัศน์วัฒนธรรมหรือระบบสังคมที่คนลาวมียึดถือปฏิบัติกันมา เห็นได้จากผลงานจิตรกรรมร่วมสมัย เช่น ภาพผลงานชื่อ “บุญบังไฟ” ของศิลปินกันหา สีกุนวง นำเสนอภาพสะท้อนประเพณีบุญบังไฟ ซึ่งเป็นประเพณีของลาวที่มีการจัดขึ้นทุกปีเป็นประเพณีที่แสดงถึงความสนุกสนานของการร้องรำทำเพลงพื้นบ้าน และการเกี่ยวพาราสีของชายหญิงอันเป็นเสน่ห์ของวัฒนธรรมลาว ภาพผลงานของศิลปิน จะเลินพอน พมมะบุต ชื่อภาพ “ก่อกองทราย” นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมของลาวเป็นวัฒนธรรมที่มีมาแต่โบราณโดยเฉพาะประเพณีขึ้นปีใหม่ที่ตรงกับปีใหม่โบราณของคนไทยคือวันสงกรานต์ ซึ่งเป็นประเพณีที่ประชาชนทั้งผู้ใหญ่ หนุ่มสาว หรือเด็กๆ จะร่วมกัน ก่อกองสร้างแล้วปักด้วยธงบริเวณหาดทรายริมแม่น้ำโขงซึ่งเป็นประเพณีที่ปัจจุบันกำลังเลือนหายไป ภาพชื่อ “โกนผม” นำเสนอเรื่องราวประเพณีการบวช เป็นการปฏิบัติที่สืบเนื่องมาจากความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนาพุทธ และจากความเชื่อที่ว่า การที่บุตรชายได้บวชจะทำให้บิดามารดาได้เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์ และการบวชถือเป็นการทดแทนพระคุณบิดามารดาด้วย ภาพชื่อ “สร่งน้ำพระ” นำเสนอเรื่องราว การสร่งน้ำพระเป็นประเพณีอย่างหนึ่งที่ชาวลาวจัดทำกันในวันสงกรานต์หรือวันขึ้นปีใหม่ อาณิสสส์ที่ได้ก็จะทำให้หลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ชาวลาวประพุดติปฏิบัติกันมาแต่โบราณ

ด้านปัญญาวัฒนธรรมหรือระบบความรู้ และความเชื่อของคนลาว เห็นได้จากผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยของศิลปิน เทบ ถาวอนสุก ชื่อผลงาน “Light & Shadow” นำเสนอวัฒนธรรมในเมืองหลวงพระบาง ที่มีเจ้า หรือพระเป็นสัญลักษณ์ เพื่อแสดงถึงบรรยากาศในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และกลุ่มพระสงฆ์กำลังเดินหายไปกับบรรยากาศที่ดูสลับ เสมือนวัฒนธรรมลาวกำลังจางหายไป

ด้านศิลปวัฒนธรรมหรือวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงความงาม เห็นได้จากผลงานของศิลปิน คำสุก แก้ววงชาย ชื่อภาพ “วัดสี่สะเกต 1” และ “วัดสี่สะเกต 2” นำเสนอเรื่องราวจากความรักและสนใจในจิตรกรรมฝาผนังวัดศรีสะเกต ในนครหลวงเวียงจันทน์ที่มีความงดงามด้วยลักษณะฝีมือช่างลาวในอดีต ทั้งเส้นสี ลวดลายที่บ่งบอกความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปกรรมลาวจึงเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมขึ้นจากต้นแบบจิตรกรรมวัดศรีสะเกต

ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยลาวข้างต้นจึงเป็นสื่อที่สะท้อนเรื่องราวและความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมประจำถิ่นของชนชาติลาวได้เป็นอย่างดี เพราะวัฒนธรรมลาวมีพื้นฐานวัฒนธรรมอันเก่าแก่เป็นของตนเอง โดยสืบทอดมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรหนองแส อาณาจักรอ้ายลาว อาณาจักรแก่น จนถึงช่วงปลายอาณาจักรล้านช้าง สังกัดได้จากพื้นฐานวัฒนธรรมลาวนั้นมีการแสดงออกตั้งแต่ภาษาการพูดจา การทำมาหากิน การคบค้าสมาคม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนศิลปกรรมแขนงต่างๆ ซึ่งได้รับการพัฒนามาจากมรดกของวัฒนธรรมเผ่าต่างๆ และจากการแลกเปลี่ยน การรับเอาอิทธิพลจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และกระแสวัฒนธรรมของโลก ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาวัฒนธรรมลาว ในทางประวัติศาสตร์จะเห็นว่าวัฒนธรรมศาสนาพุทธจากอินเดียเป็นวัฒนธรรมที่นำเอาความเปลี่ยนแปลงวิถีดั้งเดิมของลาว ให้กลายมาเป็นวัฒนธรรมลาวสมัยใหม่ในปัจจุบัน และวัฒนธรรมสากลที่ทำให้ลาวต้องพัฒนาวัฒนธรรมของตนเองให้ขยับไปสู่วัฒนธรรมเป็นสากล ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยสำคัญในปัจจุบันที่ทำให้วัฒนธรรมลาวดำรงอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้ ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยลาวส่วนใหญ่ศิลปินจึงถ่ายทอดความคิด ความห่วงหาวัฒนธรรมของตัวเองให้ชนรุ่นหลังหรือชาติอื่นๆ ได้รับรู้ถึงวัฒนธรรมอันเข้มแข็งของชนชาติลาวผ่าน เนื้อหาเรื่องราวในจิตรกรรมร่วมสมัย

สรุปผลการศึกษา

กล่าวโดยสรุปจิตรกรรมร่วมสมัยลาวจึงเป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราวในทางประวัติศาสตร์ทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของลาวให้ปรากฏเป็นภาพด้วยกระบวนการที่เป็นขั้นตอนของศิลปินผู้สร้างผลงาน โดยสะท้อนให้เห็นว่าในด้านสังคมลาวเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญหลายครั้งหลายหนโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเมืองการปกครอง ซึ่งมีผลต่อบริบท

ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความเป็นอยู่ในแต่ละยุคสมัย โดยเฉพาะในยุคราชอาณาจักรลาว ยุคสังคมนิยมและในยุคจินตนาการใหม่ที่ประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ระบบทุนนิยมซึ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำกันของคนในสังคมที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ผลงานจึงสะท้อนให้เห็นประเด็นทางสังคม 4 ประเด็นคือ ประเด็นการปลูกจิตสำนึกทางการเมือง ประเด็นการชี้และเตือนให้เห็นปัญหาสังคม ประเด็นการต่อต้านสงคราม และประเด็นการเรียกร้องความเห็นใจแก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ด้านวัฒนธรรม จิตรกรรมร่วมสมัยลาวสะท้อนให้เห็นถึง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งได้รับการพัฒนามาจากมรดกทางวัฒนธรรมและจากการแลกเปลี่ยน การรับเอาอิทธิพลจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และกระแสวัฒนธรรมของโลก จนกลายมาเป็นวัฒนธรรมลาวสมัยใหม่ในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุนทร โปธิสาร และหุนพัน รัตนวงศ์ ที่กล่าวว่าวัฒนธรรมของลาวเป็นวัฒนธรรมที่ละเอียดอ่อน เพราะว่าเป็นวัฒนธรรมที่มีการผสมผสานแบบผี พราหมณ์ พุทธ มานานแล้ว คือ เป็นวัฒนธรรมเก่าที่ผสมผสานกันระหว่างความเชื่อดั้งเดิมและวัฒนธรรมอินเดียที่เข้ามาภายหลัง เช่น ฮินดู และพุทธศาสนา เพราะที่ตั้งของลาวเป็นเส้นทางของกระแสวัฒนธรรมที่ประสานกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรม 4 ประเภท คือ ชีวิตวัฒนธรรมหรือระบบวิถีชีวิต สติวัฒนธรรมหรือระบบสังคม ปัญญาวัฒนธรรมหรือระบบความคิด และศิลปวัฒนธรรมหรือระบบสุนทรียะ โดยแสดงออกถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี อันเป็นวัฒนธรรมประจำชาติของลาว ซึ่งเกี่ยวพันอยู่กับบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ในแต่ละยุคสมัยของประชาชนลาว

ภาพประกอบที่ 1 ชื่อผลงาน “Who is Coming”
ศิลปิน มิค สายลม
ขนาด 130 x 150 เซนติเมตร เทคนิคสีน้ำมันและหมึกดำบนผ้าใบ

ภาพประกอบที่ 2 ชื่อผลงาน “Builders And Destroyers”
ศิลปิน กงพัฑ หलगลาด
ขนาด 40 x 27 เซนติเมตร เทคนิค สีน้ำบนกระดาษ

ภาพประกอบที่ 3 ชื่อผลงาน “งูกินหาง”
ศิลปิน กงพัฑ หलगลาด
ขนาด 80 x 100 เซนติเมตร เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ภาพประกอบที่ 4 ชื่อผลงาน human race 2008
ศิลปิน โมงคำ บัวละวัน
ขนาด 151 x 151 เซนติเมตร เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ

ภาพประกอบที่ 5 ชื่อผลงาน วงจรชีวิต
ศิลปิน อนุชา พมมะเมือง
ขนาด 100 x 150 เซนติเมตร เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ

ภาพประกอบที่ 6 ชื่อผลงาน ตายอย่างช้าๆ 2
ศิลปิน คมสหวัด อภัยวง
ขนาด 70 x 90 เซนติเมตร เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ

ภาพประกอบที่ 7 ชื่อผลงาน “รอกอย”
ศิลปิน สุลิยา พูมวิง
ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ภาพประกอบที่ 8 ชื่อผลงาน “ผู้หญิงลาว”
ศิลปิน กันหา สีขุนวง
ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ภาพประกอบที่ 9 ชื่อผลงาน “Culture Life 2009”
ศิลปิน สิวไล สุวันนะสิง
ขนาด 162 x 200 เซนติเมตร เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

ภาพประกอบที่ 10 ชื่อผลงาน “Light and Shadow VI 2007”
ศิลปิน เทพ ถาวอนสุก
ขนาด 114 x 114 เซนติเมตร เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ

เอกสารอ้างอิง

- กงพัฑ หลวงลาด (ผู้ให้สัมภาษณ์). บุรินทร์ เปล่งดีสกุล (ผู้สัมภาษณ์) (29 กรกฎาคม 2553)
ภาณุพงษ์ เลหาสม .(2544). การศึกษาเปรียบเทียบจิตรกรรมฝาผนังเชียงใหม่และหลวง
พระบาง ความสัมพันธ์ระหว่างล้านนา ล้านช้าง : กรณีศึกษาศิลปกรรมใน
เมืองเชียงใหม่และหลวงพระบาง. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
ทรงคุณ จันทจร. (2551). ประวัติศาสตร์ลาว(ดึกดำบรรพ์-ปัจจุบัน). กภาพสินธุ์ : ประสาน
การพิมพ์.
- โมสิง จันบุตตี (ผู้ให้สัมภาษณ์). บุรินทร์ เปล่งดีสกุล (ผู้สัมภาษณ์) (17 มกราคม 2553)
มาย จันดาวง (ผู้ให้สัมภาษณ์). บุรินทร์ เปล่งดีสกุล (ผู้สัมภาษณ์) (29 กรกฎาคม 2553)
บุญเลิง เวินวีระวง (ผู้ให้สัมภาษณ์). บุรินทร์ เปล่งดีสกุล (ผู้สัมภาษณ์) (29 เมษายน 2553)
ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์. (2551).หลวงพระบางเมืองมรดกโลก : พื้นที่พิธีกรรมและการ
ต่อรองเชิงอัตลักษณ์ในกระแสโลกาภิวัตน์. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สงวน รอดบุญ. (2545). พุทธศิลป์ลาว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สายธาร.
- สุนทร โพธิสาร.(2549). ลาวศึกษา. มหาสารคาม : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อนันท์ พุทธิโชติ. (2547). ความสัมพันธ์เชิงนโยบายระหว่างการศึกษากับการพัฒนา
เศรษฐกิจลาวภายใต้ “จินตนาการใหม่” ค.ศ. 1986-2000 . ขอนแก่น : คลัง
นานาชาติธรรม.
- Bernard Gay. (2007). Lao Contemporary Art. Singapore : Saik Wah Press
Pte Ltd.